УДК 615.242:339.13
Ю. С. МАСЛІЙ, канд. фарм. наук, доцент, О. А. РУБАН, д-р фарм. наук, проф.,
ВЕСАМ АНВАР АЛІ ХАСАН, аспірант
Національний фармацевтичний університет, м. Харків

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ СТОМАТОЛОГІЇ

Ключові слова: захворювання пародонта, маркетинговий аналіз ринку, стоматологічні препарати

В останні десятиліття в усьому світі простежують тенденцію неухильного зростання різних стоматологічних патологій, серед яких провідне місце займають захворювання пародонта. Так, згідно з даними медичної статистики, лише у 12 % населення пародонт здоровий, у 53 % відзначаються початкові запальні явища, у 23 % – початкові деструктивні зміни, а у 12 % виявляються ураження середнього і тяжкого ступеня. У осіб старше 35 років доля початкових змін пародонту прогресивно зменшується на 26–15 % за одночасного росту змін середнього і тяжкого ступеня до 75 %, за яких переважають запально-деструктивні зміни пародонтального комплексу [1, 4, 6, 8].

Серед усіх захворювань пародонту 90–95 % відносять до запальних. Це такі патології, як гінгівіт і пародонтит [1, 2, 4, 6]. Це зумовлено безліччю факторів: соціально-економічних, медичних, екологічних. При цьому слід враховувати регіональні особливості – політичну обстановку, економічний стан регіонів, фінансову забезпеченість населення [5, 8–10].

В умовах ринкової економіки якісне та ефективне забезпечення населення ліками потребує достатньої інформації про номенклатуру препаратів, що пропонується для лікування тієї чи іншої патології. Саме тому проведення маркетингового аналізу ринку препаратів для стоматології набуває великого значення.

Мета даної роботи – комплексне вивчення вітчизняного ринку стоматологічних препаратів промислового виробництва.

Матеріали та методи дослідження

Маркетинговий аналіз здійснювали з використанням інформаційно-пошукової системи «Лікарські засоби» ТОВ «Моріон» та Державного реєстру лікарських засобів України, які дають змогу оперативно відслідковувати зміни в структурі пропозицій [3, 5].

Результати дослідження та обговорення

Вивчення номенклатури стоматологічних препаратів вітчизняного ринку показало, що станом на 01.02.2012 р. досліджувана група фармацевтичних препаратів (код А01 – засоби для застосування у стоматології згідно з «Класифікаційною системою АТС») нараховує більше 67 найменувань, представлених у 11 лікарських формах, серед яких найбільша доля припадає на гелі (28,36 %), обполіскувачі (19,40 %) і таблетки (16,42 %). Решта форм випуску фармацевтичних препаратів займає не більше 9 % кожна (рис. 1).

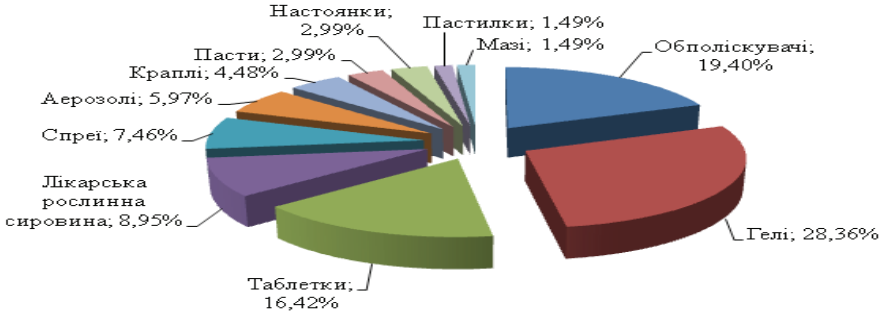

Рис. 1. Розподіл фармацевтичних препаратів для стоматології за формами випуску

© Колектив авторів, 2012

Враховуючи фактор економічної доступності ліків, першочергово представляло інтерес вивчення фармацевтичних препаратів за країнами-виробниками та визначення долі препаратів імпортного виробництва. Проведений аналіз свідчить, що фармацевтичні препарати для стоматології репрезентовані 48 фірмами, серед яких 43,75 % займають українські виробники, 54,17 % іноземні та 2,08 % транснаціональні компанії. Лідируючі позиції при цьому посідають країни Західної Європи (39,58% за кількістю фірм-виробників та 49,25 % за кількістю препаратів) (рис. 2).

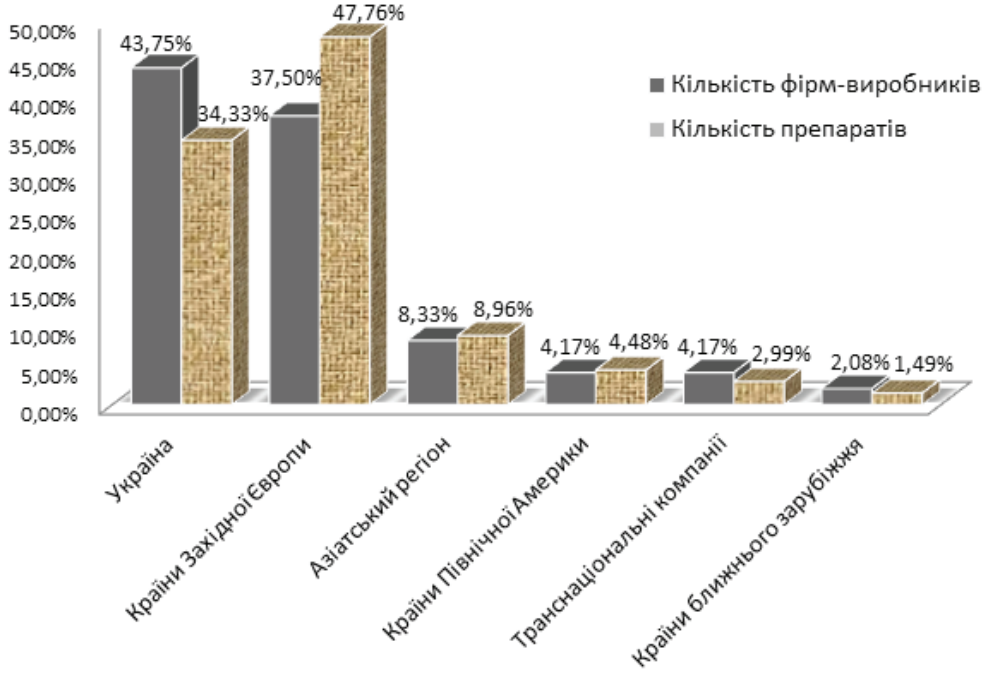

Рис. 2. Структура вітчизняного ринку фармацевтичних препаратів для стоматології за регіонами

Загальну структуру виробників препаратів для стоматології представлено на рис. 3, з якого видно, що іноземні виробники переважають у 1,3 раза за кількістю представлених фірм та у 2 рази за кількістю препаратів.

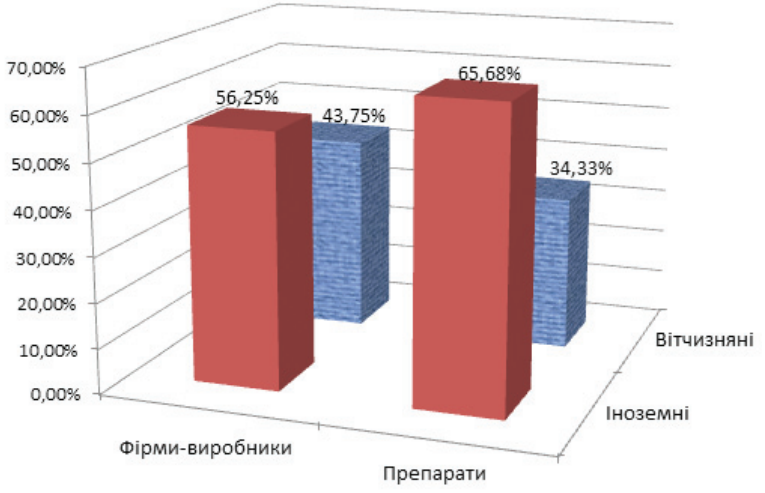

Рис. 3. Аналіз структури виробників та препаратів для стоматології, представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку

Аналіз номенклатури препаратів для стоматології встановив, що населення України забезпечується препаратами з 15 країн світу, а також продукцією 1 транснаціональної компанії (таблиця).

Таблиця

Загальна кількість фірм-виробників, які пропонують фармацевтичні препарати для стоматології, на фармацевтичному ринку України

Країна	Кількість фірм-виробників	Питома вага серед фірм-виробників, %	Кількість препаратів	Питома вага серед зареєстрованих препаратів, %
1. Україна	21	43,75	23	34,33
Країни Західної Європи				
1. Німеччина	3	6,25	5	7,46
2. Франція	3	6,25	6	8,95
3. Швейцарія	1	2,08	2	2,99
4. Чехія	1	2,08	1	1,49
5. Великобританія	2	4,17	6	8,95
6. Польща	3	6,25	4	5,97
7. Болгарія	2	4,17	2	2,99
8. Нідерланди	1	2,08	2	2,99
9. Італія	1	2,08	2	2,99
10. Канада	1	2,08	2	2,99
11. Боснія/Герцеговина	1	2,08	1	1,49
Азійський регіон				
1. Індія	4	8,33	6	8,95
Країни ближнього зарубіжжя				
1. Росія	1	2,08	1	1,49
Північно-американський регіон				
1. США	2	4,17	3	4,48
Транснаціональні компанії				
1. Індія/Канада	1	2,08	1	1,49
Всього:	48	100	67	100

Як випливає з табл. 1, лідируючі позиції серед країн Західної Європи займають Німеччина, Франція і Великобританія, що поставляють на український ринок по 5, 6 та 6 препаратів відповідно.

Країни азійського регіону представляє тільки Індія, 4 фармацевтичні підприємства якої виробляють 6 препаратів досліджуваної групи. Слід зазначити, що Індія є лідером і серед інших іноземних виробників. Серед країн ближнього зарубіжжя імпортує фармацевтичні препарати для стоматології лише Росія, її внесок незначний і становить не більше 2 %. Північно-американський регіон представлений лише США, внесок яких у загальну структуру фармацевтичних препаратів обраної групи становить не більше 4,5%.

З огляду на те, що одним з вагомих факторів, яким керуються споживачі під час вибору фармацевтичного препарату є, перш за все, ціна, роль вітчизняних ліків підвищується [5]. Але звертає на себе увагу та обставина, що, не дивлячись на достатньо високі показники стосовно продукції українського виробництва (питома вага яких серед препаратів досліджуваної групи складає 34,33 %), пропозиція засобів для

стоматології, зокрема для лікування запальних захворювань пародонта, на жаль, не поповнюється новими препаратами, а розширюється за рахунок дублювання вже існуючих традиційних препаратів, що протягом тривалого часу знаходяться в обігу на фармацевтичному ринку України.

Запальні захворювання пародонту супроводжуються запаленням слизової оболонки ротової порожнини, кровоточивістю ясен, утворенням пародонтальних кишень, течією гною, розхитаністю зубів і їх випадінням [1, 2, 4, 6, 7]. Тому найбільш оптимальним у фармакотерапії даної патології є вплив на всі ланки патологічного ланцюга, цього можна досягти призначенням комбінованих препаратів. Крім того, комбіновані фармацевтичні препарати дозволяють знизити їх дози, що призводить до зменшення розвитку побічних ефектів [2]. Враховуючи вищезазначене, доцільно було дослідити вітчизняний ринок стоматологічних препаратів в частині внеску комбінованих ліків у загальну структуру асортименту. Отримані дані вказують на те, що вклад комбінованих та однокомпонентних препаратів у асортимент стоматологічних засобів фактично однаковий, але звертає на себе увагу та обставина, що комбіновані фармацевтичні препарати пропонують, головним чином, іноземні виробники. Таким чином, проаналізовані дані вказують на доцільність створення більш доступних за ціною саме вітчизняних комбінованих препаратів, які мають багатовекторну дію і підвищують ефективність фармакотерапії запальних захворювань пародонта.

Висновки

1. Аналіз джерел літератури показав, що серед усіх стоматологічних захворювань запальні ураження пародонта відносяться до найбільш розповсюджених. Властивість цих захворювань слугує пусковим і підтримуючим механізмом розвитку системних патологій, що зумовлює їх медичну й соціальну значимість.

2. Проведено маркетингове дослідження вітчизняного ринку фармацевтичних препаратів для стоматології. Встановлено, що 2/3 асортименту препаратів досліджуваної групи ліків складають імпортні засоби, а серед препаратів вітчизняних виробників має місце дублювання препаратів.

3. Отримані дані вказують на важливість розроблення та виробництва нових вітчизняних комбінованих препаратів для стоматології, зокрема для лікування запальних захворювань пародонта, з метою підвищення рівня забезпечення населення якісними, ефективними та безпечними ліками.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Григорьян А. С., Грудянов А. И., Рабухина Н. А., Фролова О. А.* Болезни пародонта / Руководство для врачей. – М.: Наука, 2004. – 287 с.

2. *Власенко І. О.* Розробка науково обгрунтованого складу та технології м'яких лікарських засобів протизапальної та антимікробної дії для стоматології: Дис. … канд. фарм. наук: спец. 15.00.01 «Технологія ліків та організація аптечої справи». – К., 2009. – 268 с.

3. Компендиум 2010 – лекарственные препараты / Под ред. *В. Н. Коваленко*, *А. П. Викторова*. – К.: МОРИОН, 2010. – 2270 с.

4. *Курякина Н. В., Савельева Н. А.* Стоматология профилактическая. – М.: Медицинская книга, 2003. – 285 с.

5. *Трофименко А. Е.* Изучение локального рынка фармацевтических услуг и товаров в стоматологии: Дис. … канд. фарм. наук: спец. 15.00.01 «Технология лекарств и организация фармацевтического дела». – Пятигорск, 2006. – 164 с.

6. *Axelsson P.* Diagnosis and risk prediction of periodontal disease. V. 3. – Chicago: Quintessence, 2002. – P. 95–119.

7. *Casazza E., Deriu A., Zanetti S.* Microbial monitoring in parodontal disease. // Igiene Moderna. – 2004. – V. 121, № 5. – P . 281–288.

8. *Ciancio S.* Improving oral health: current considerations // J. Clin. Periodontol. – 2003. – V. 30 (Supp.5). – P. 4–6.

9. *Caplan D.* Epidemiologic issues in studies of association between apical periodontitis and systemic health // Endodontic Topics. – 2004. – V. 8, № 1. – P. 15–35.

10. *Seymour G. J., Ford P. J., Cullinan M. P. et al.* Relationship between periodontal infections and systemic disease // Clinical Microbiology and Infection. – 2007. – V. 13, Supp. 4. – P. 3–10.

Надійшла до редакції 26.03.2012.

Ю. С. Маслий, Е. А. Рубан, Весам Анвар Али Хасан

АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР ОТЕЧЕСТВЕННОГО РЫНКА ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИХ ПРЕПАРАТОВ ДЛЯ СТОМАТОЛОГИИ

Ключевые слова: заболевания пародонта, маркетинговый анализ рынка, стоматологические препараты

Р Е З Ю М Е

Проведено комплексное маркетинговое исследование отечественного рынка фармацевтических препаратов для стоматологии с использованием информационно-поисковой системы «Лекарственные средства» ТОВ «Морион» и Государственного реестра лекарственных средств Украины. Установлено, что в настоящее время их ассортимент составляет около 67 наименований, представленных 11 лекарственными формами, среди которых только 1/3 предлагают отечественные производители, что указывает на важность разработки и производства новых отечественных комбинированных препаратов для стоматологии с целью повышения уровня обеспечения населения эффективными, безопасными и доступными лекарствами.

Yu. S. Masliy, Ye. A. Ruban, Wesam Anwar Ali Hasan

ANALYTICAL REVIEW OF THE DOMESTIC MARKET OF PHARMACEUTICAL PRODUCTS FOR DENTISTRY

Key words: periodontal diseases, market analysis, dental preparations

S U M M A R Y

The complex analysis of the domestic market of pharmaceutical products for dentistry using an information retrieval system “Medical products” by «Morion» and the State Register of medicinal products in Ukraine was carried out. It was established that nowadays the assortment of these drugs makes about 67 names, submitted in 11 medicinal forms, among which only 1/3 offer domestic producers, that points to the importance of development and manufacture of new domestic combined drugs for dentistry which increase level of maintenance of the population by effective, safe and accessible medicines.